

§ 89 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I, forts.*Block D: Den allmänna gudstjänsten, Ordet*

KARL-GUNNAR SVENSSON:

Ordförande! Jag talar för kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen yrkar bifall till utskottets förslag som i allt överensstämmer med kyrkostyrelsens skrivelse i det här blocket. Ordets gudstjänst bär evangeliet. Det kommer till uttryck genom dagens bön, bibelläsning, förkunnelse, trosbekännelse och förbönen. När det gäller ordets gudstjänst betonade reformatörerna vikten av att hela församlingen ges förutsättningar att förstå och ta till sig tron. Därför ska evangeliet kunna höras och förstås i nya sammanhang som närsamhället, den världsvida och den lokala kyrkan. I förbönen är möjligheten stor att formulera förbönen lokalt, det är så det är tänkt, och i det förslag på förböner som finns med så förekommer en viktig förändring att tänka på, där uttrycket ”vi och de andra” har ersatts med ”vi” där alla delar livets utsatthet.

Alltså, bifall till utskottets förslag,

JERKER SCHMIDT:

Ordförande! Jag yrkar bifall till min och Borgerligt alternativs och Mats Hagelins motion 2017:129 och 2017:130. Kyrkohandboken bildar ju ram och grund för vår kyrkas tro och teologi. Precis som på medeltiden utgjorde katedralen ett slags skola för prästerna som sedan gick ut i församlingarna och förrättade gudstjänst. Kyrkohandboken fungerar på samma sätt. Den utgör ett slags ram och en grund för vad vi vill ge uttryck för i vår teologi och i vår kyrka. När det gäller kyrkans förbön i det förslag som nu föreligger har det tagits bort bönen för konung, regering och riksdag. I kyrkohandboken 1986 fanns det två stycken förböner som innehöll dessa. Jag kan tycka att det är paradoxalt. Om det nu är så att frihet ska råda och församlingarna själva kan formulera sina förböner, varför kan de inte få finnas med. Det står ju så många andra ord i kyrkohandboksförslaget. Om det nu är så att vi högaktar vår konstitutionella demokrati då finns det ju all anledning att också benämna dessa institutioner. Det handlar om ansvarighet och tydlighet. Om det nu är så att vi är goda kristna och demokrater varför då inte be för det främsta uttrycket för dessa värden som utgörs av konung, regering och riksdag. Om det är så att vi vill ta vår uppgift och vårt ansvar som folkkyrka, en kyrka som vill förena alla människor som bor i vårt land, låt oss då be för de som har till uppgift att bestämma.

Litanian och bönen om att skydda och bevara vårt fosterland. Tron är, har vi hört här flera gånger här idag sägas, relationell och fosterland är just ett sådant relationellt ord. Sverige är vårt fosterland, vårt hem, vår plats på jorden. Oavsett vem man är eller var man kommer ifrån så kan Sverige vara ett fosterland för de många människorna, inte bara några få. Jag kan tycka att det i det förslag som ligger och att Gudstjänstutskottet har varit både snåla och ogina med detta förslag. Varför inte låta alla få känna sig inkluderade i detta fosterland? Land, tala om ett enkelt och banalt språk. Ingenting vi kan känna någon större relation till än geografisk benämning. Kanske en politisk benämning, kanske en rentav statsvetenskaplig term, men fosterland, något relationellt. Något vi kan känna för i hjärtat. Kära kyrkomöte, låt oss rösta så att vi även i fortsättningen i vår litanian få be om att skydda och bevara vårt fosterland.

JULIA KRONLID:

Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall också till motion 2017:129 och 2017:130 samt ett nytt förslag här under överläggningen, nämligen att stryka förbön 4. Jag vill

bara kort nämna detta för vi kommer in på detta ämne mer i nästa debatt så jag vädjar till att vi kanske tar ännu mer debatt där. I förbön 4 står det "Gud du som är vår far och vår mor vi ber till dig för allt som är". Varför jag tycker att den ska strykas kommer jag att motivera mer i nästa debatt, och jag menar att Gud gestaltar sig som vår far och Jesus beskriver Gud som sin far. Det jag framför allt vill lyfta nu är att det finns två olikalydande förslag som ligger här idag. Gudstjänstutskottet har nämligen föreslagit en ändring i nattvardsbön 6, där formuleringen är ändrad till "du som är som en fader och en moder för oss". I nuvarande förslag till kyrkohandbok om Gudstjänstutskottets förslag går igenom, finns det alltså förslag på två olika böner med olika teologiska tolkningar av Gud. Jag menar att det inte är hållbart. Det är bara ett av alla exempel som visar på att vi inte är redo att anta den här kyrkohandboken. Den måste återremitteras. Låt oss återkomma mera till den diskussionen i nästa block. Jag menar att vi inte kan ha två olikalydande formuleringar här och jag tycker istället att det ska strykas.

Jag instämmer till fullo vad Jerker Schmidt har framfört med fosterland. Detta är ett begrepp som använts sedan 1600-talet i Sverige och givetvis ska människor som kommer även från andra länder kunna inkluderas och känna samhörighet med fosterlandet Sverige. Det som är ändringen idag är att vi ska be för vårt land. Det åsyftas ju ändå Sverige. Givetvis ska alla människor som kommer till en gudstjänst kunna inkluderas i förbön för Sverige. Om jag kommer till ett annat land, till Frankrike, Schweiz eller Österrike, jag skulle aldrig komma på tanken att bli kränkt av att en präst säger att vi ska be för vårt fosterland på deras språk. Jag tror faktiskt inte att människor från andra länder skulle tänka så heller, utan det är som ett slags rädsla för det här ordet. Jag tycker också att det är tråkigt att bön för konung, regering och riksdag stryks. Detta är ju otroligt viktigt och vi får inte sluta tro på bönen kraft. När vi tror på bönen kraft tror jag också att orden har betydelse. Givetvis hör Gud vårt innersta hjärtas bön men det är kraft i orden. Jag sitter själv i riksdagen och tro mig, vi behöver era förböner. Det är ett hårt liv i regeringen, det är ett hårt liv i riksdagen och kungafamiljen behöver också kyrkans förböner. Varför då inte uttrycka det tydligt i kyrkohandboken? Det är en tråkig signal att ta bort det. Ja det är sorgligt.

CAROLA NORÉN:

Jag vill först tacka, för det är första gången jag är här och att jag får vara med. Det har varit en fantastisk resa och jag vill verkligen tacka Sofija och Maria som har varit mina mentorer och ledare.

Credo. Gudstjänstutskottet delar inte motionens förslag, motion 2017:113. Gudstjänstutskottet anser att det är grundläggande med trosbekännelsen som sammanhåller kyrkans moment i gudstjänsten. Förslaget har funnits i handböckerna tidigare. För att kunna använda trinitarisk psalm på trosbekännelsens plats så kan man alltså byta. Utskottet vill inte att man ska begränsa att i undantagsfall då man kan sätta ihop gudstjänsten så att den passar för tillfället. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2017:113.

ANDERS ÅKERLUND:

Ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. För det första vill jag visa min tillfredsställelse och glädje och lättnad över att trosbekännelsen kan ersättas som en trospsalmen utan pekfinger i det förslag som ligger. Jag tror att det är väldigt viktigt. Trosbekännelserna är ju formulerade i en helt annan världsbild än vår, som vi har

lämnat för länge sedan. Den håller ju ändå kyrkan samman över den världsvida kyrkan och överallt i historien. Det här är ett viktigt dokument och det är skönt att vi får ha det på det sättet. Det är en lättnad för oss i församlingarna, också med tanke på de ovana som kommer. Jag lever inte i Berths situation, att man vet ungefär vilka som ska komma och möjligtvis några till, utan det är ett ständigt flöde av människor som ibland helt har tappat sitt språk, trons språk.

Sedan vill jag kommentera ”så lyder bibelns ord”, som är med i det här blocket. Jag är naturligtvis bibelläsare och har jobbat med bibeln varje dag i nästan hela mitt liv. Men jag är också utbildad i en historisk-kritisk bibeltolkning som är otroligt viktig att använda. Jag tänker ofta på Gustaf Wingren som frågade varför tiger tolken? Är det rädsla? Vi måste naturligtvis förstå, varje bibelord måste tolkas och sättas in i ett sammanhang och gärna tillsammans med flera ögon och öron och hjärnor som kan upptäcka nya spännande dimensioner i varje bibelord. Det är jättespännande. Jesus skrev bara en gång vad jag vet och det var i sanden och de orden plånades ut. Det var när han kröp ihop tillsammans med en som skulle dömas till döden av äktenskapsbrott.

Jag vill alltså tacka för det här. Jag vet många fromma kyrkvårdar och präster som med glädje ser fram emot att kunna använda ”så lyder bibelns ord”.

Bifall till utskottets skrivning.

BERTH LÖNDAHL:

Jag har redan lyft fram det här perspektivet att teologi handlar inte bara om vad man säger utan också vad man undviker att säga. Kanske är det en misstänksamhetens demoni som jag hamnar i när jag tänker kring hur man svarar på bibelläsningarna. Jag tycker att det finns anledning att reflektera också över vad man undviker att säga där. Det ges tre möjliga svar, ”så lyder Herrens ord”, det klassiska svaret, ”så lyder Guds ord” och ”så lyder bibelns ord”. När jag har mött i gudstjänster de som väljer att svara ”så lyder bibelns ord” i gudstjänsten så anar jag att man gör det därför att man misstror att ordet måtte vara Guds ord, dvs. då är det ett undvikandets teologi. Man vill inte säga att bibelns ord är Guds ord, men det är kyrkans förhållningssätt till skriften att den är Guds ord. Därför menar jag att den formuleringen bör utgå därför att den säger något annat. Svaret ”så lyder Guds ord” är ju ett teologiskt riktigt sätt att svara. Men om det är avsikten att undvika att säga ”så lyder Herrens ord”, därför att ”Herre” är ett hierarkiskt uttryck, då blir det på samma sätt också ett undvikandets teologi. Man vill inte säga ”Herre”. I och för sig är det riktigt att det är Guds ord, och det kan jag inte nog betona, men samtidigt ger den normala ordväxlingen här efter bibelläsningarna ett bättre uttryck för detta, ”så lyder Herrens ord. Gud vi tackar dig”.

”Herre”, ”Lord” på engelska, och när jag nämner för engelska och anglikanska prästvänner att man i Svenska kyrkans nya handbok ibland undviker att använda ordet ”Herre”, ordet ”Lord”, så tittar de med uppspärrade och förvånade ögon på mig och säger att det kan inte vara möjligt. Det som för kanske ett antal år sedan allt mer började bli tydligt, att man skulle undvika ordet ”Herre” och det hierarkiska, där anar jag dock en vändning och det är att man börjar förstå och se att detta ”Herre” är denna aning av det radikalt annorlunda. Det som trots allt är större än människan eller som det ibland har sagts i något valspråk, Gud är större. Det får vi också lov att uttrycka i ordet ”Herre”. Kanske uppfattas det som ett patriarkaliskt begrepp men jag tror att bakom det så döljs något annat och det är en verklighet som är radikalt

annorlunda, det oanade, det svindlande och därför får vi lov att svara ”så lyder Herrens ord”.

Jag yrkar alltså på bifall till reservation 15 och jag menar att framför allt så ska alternativet ”så lyder bibelns ord” utgå.

ROGER OLSSON:

Ordförande! Jag företräder utskottet i det här fallet när det gäller avdelningen förbön och jag yrkar bifall till utskottets förslag att kyrkomötet ska besluta att avslå motion 2017:129 och 2017:130. Motion 129 handlar om förbön 8 eller litanian, som Jerker Schmidt talade för tidigare. Det här är alltså en förbön som har sina rötter i antiken. Först 1541 infördes den i den svenska kyrkohandboken och då finns inte ordet fosterland med, så det är inte alls från 1600-talet som fosterlandsbegreppet kommer fram utan först 1942. Sedan 1942 har vi haft ordet fosterland med i den här förbönen. Det kanske är lite symptomatiskt att det är nationalismens spöke, som vandrar runt om i Europa på 40-talet, som sätter sin prägel även på kyrkohandboken. Vad finns det för problem med fosterlandsbegreppet? Det är ett mångtydigt begrepp och ett komplicerat begrepp i vår tid, därför människor har olika identiteter och olika ursprung. Självt kommer jag från Borås som har en mycket stark och stor finsk kontingent. När det är hockey-VM och Sverige möter Finland är det lättare att hitta en finsk flagga viftande i stan än att hitta en svensk flagga, därför att människor där har den tillhörighet och känner sig identifierade med Finland. Det är alltså samma personer som hänger ut den finska flaggan när det är hockey-VM som senare dyker upp på våra gudstjänster. De har alltså ett väldigt splittrat och komplext förhållande till var de kommer ifrån. Det är inte bara de. Jag har en kyrkoherde i Borås pastorat som kommer från staden Stuttgart nere i Schwaben. Han är en äkta 'Swab' som det heter på tyska. Om han skulle möta kyrkorådets ordförande i Borås pastorats favoritklubb IFK Göteborg och Stuttgart då skulle drabba samman så kan jag garantera att han skulle känna sig mycket mer identifierad med Stuttgart än med IFK Göteborg. Nu gör vi kanske alla det, känner sig mer identifierade med andra klubbar än IFK Göteborg, men det är en annan sak.

Därför är det ett begrepp som är lite svårhanterbart när det gäller gudstjänstordningen och därför så yrkar utskottet avslag på motion 2017:129.

När det gäller bön för riksdag, regering och konung är det något som utskottet uppmanar till och bejaktar att vi ska kunna be för de som har ett styrelseansvar för det här landet. Den här motionen kom ju i liknande form redan 2015 och avslogs redan då med anledning av att det finns utrymme i kyrkohandboken att utforma lokala förböner, och det gör det fortfarande. Den stora fördelen med kyrkohandboken är ju att det finns en stor frihet, så låt oss bejaka det.

JERKER SCHMIDT (REPLIK):

För det första tycker jag att Roger Olsson komplicerar saker och ting. Jag har inte talat om något annat än relation och teologi, och fosterland handlar om både relation och teologi. Ordet land blir faktiskt mycket mer nationalistiskt som Roger så gärna talar om. Det andra jag skulle vilja fråga Roger, varför kan vi då inte i vår allmänna förbön i något av alla alternativen faktiskt be för konung, regering och riksdag. I det här sammanhanget så välkomnar vi gärna både ministrar och kungahuset när vi har vår inledning. Biskopar medverkar gärna vid kungliga dop och vigslar och tar gärna emot både medaljer och middagar. Varför kan vi då inte ens be för dem i vår kyrkohandbok?

ROGER OLSSON (REPLIK):

Jag vill poängtera att jag talar för utskottet och inte för mig själv. När det gäller din fråga, varför vi inte kan det, så är svaret att du kan ju det. Det finns ett stort utrymme i den nya kyrkohandboken som gör det möjligt att utforma lokala förböner. Svaret är ett ja, gör det och gör det gärna.

JERKER SCHMIDT (REPLIK):

Men om det nu är så att det inte är så komplicerat, om det nu är så att det här inte handlar om vissa signalord som vill tvättas bort i kyrkohandboken, varför kan de då inte få stå kvar i all enkelhet? Varför är det så att vissa ord och institutioner inte ska få tas med? Om det inte är komplicerat då kan vi ju vara generösa och låta det vara kvar. Om vi tycker att det är viktigt kan vi väl också då låta det vara kvar. Jag förstår inte din argumentation och tycker att den är lite bristfällig.

ROGER OLSSON (REPLIK):

Det är klart att det är ledsamt om du inte förstår vad jag säger, men jag vidhåller att du kan ju göra det här på lokalt utformade förböner. Det finns ju en frihet och det är ju det som är kyrkohandbokens stora plus att det finns ökade möjligheter att utforma t.ex. lokala förböner. Friheten ökar ju med det här förslaget.

JULIA KRONLID (REPLIK):

Ordförande! Det pratades här om Finland och identifieringen med Finland, och jag har en fråga till Roger Olsson. Om Roger Olsson är på besök i Finland och går till en gudstjänst i Finland och du hör den finska prästen ”vi ber för vårt fosterland Finland”, går du då fram till prästen och säger att du är svensk. Det där är inte okej. Jag har ytterligare en fråga. Precis som Jerker Schmidt säger, om det nu är så okomplicerat med att be för konung, regering och riksdag, varför då inte skriva det om det är så okomplicerat för det ger en mycket större tyngd. Jag vill också bemöta det här med 1600-talet för jag sa inte att det har stått i någon kyrkohandbok från 1600-talet. Jag sa att det är ett väldigt gammalt och vedertaget begrepp som sådant. Gärna svar på frågan där.

ROGER OLSSON (REPLIK):

När det gäller Jerkers fråga så har jag inget nytt svar där. Förstår man inte det så förstår man inte det. Det är tyvärr inte mycket mer jag kan göra. Nej, jag skulle inte gå fram till en präst och säga att det är inte okej. Jag tror inte att någon annan gör det heller och det är väl inte det som är själva poängen med det här. Poängen är väl att man ska känna sig välkommen och bekväm i Svenska kyrkan. Vi vill väl inte ha färre gudstjänstbesökare, vi vill väl ha fler som känner att hit vill jag komma, här känner jag mig välkommen, här stängs jag inte ute. Jag skulle nog känna mig lite lätt utestängd om någon skulle få mig att vilja lovsjunga Finland lika mycket som jag inte skulle vilja lovsjunga IFK Göteborg. Det är ungefär samma sak. Jag känner mig inte bekväm med det. Jag skulle känna mig mer bekväm med att det står ”land” istället.

JULIA KRONLID (REPLIK):

Jag skulle inte känna att det skulle vara speciellt konstigt om jag gick på en gudstjänst i Finland och man ber för sitt fosterland Finland. Jag har svårt att tro att det är just det här ordet som gör att vi tappar väldigt många medlemmar. Jag har

pratad med många som har lämnat Svenska kyrkan och är besvikna på Svenska kyrkan. Jag tror att jag aldrig har hört just det här, snarare tvärtom att man är besviken på att kopplingen till Sverige tunnas ut och väldigt många andra saker, som vi sedan ska komma in på under debatten, som gör att människor är besvikna på Svenska kyrkan som har tappat stringensen. Inte tvärtom att man är för stringent. Jag menar att det finns väldigt mycket i våra böner i kyrkan och som uttrycks att inför Gud är alla lika, inför Gud är alla lika mycket värda, det finns ingen åtskillnad. Det är väldigt tydligt i våra förböner och det som uttrycks i kyrkan. Jag tror inte att om vi säger vårt land eller vårt fosterland ...

ROGER OLSSON (REPLIK):

Ofta hör man ju det här att man har pratat med någon och man har pratat med folk. Lösa antaganden och rykten uppstår ganska lätt i den här talarstolen, som inte senare går att vidimera. Man kanske pratar med olika människor. Jag vill vidhålla detta att det kan ju inte vara målet med att vi ska definiera folk utifrån var man kommer ifrån, vilket land man tillhör. Kyrkan är ju universell. Vi är öppen för alla oavsett vilken etnicitet, vilket kön eller vilka länder man kommer ifrån, därför är begreppet land mycket mer lämpligt ord att använda i det här sammanhanget.

EVELINA JOHANSSON:

Ordförande! Ge oss nu samme Ande som skänkt liv åt dessa ord och låtit dem födas i den helige författaren så att du blir levande i vårt innersta och vårt hjärtas högsta kärlek. Så ber jag inför bibelstudium i min församling. Vårt hjärta, naturligtvis inte ett enda hjärta som klappar för oss allihop utan förstås kanske åtta till tolv hjärtan beroende på hur många man är. Att be för vårt fosterland eller vårt land behöver ju inte betyda att vi ber för bara ett enda land. Det kan bli otydligt, tycker de här. Det kan uppfattas som det land där någon är född eller det land där någon lever och bor. Det är precis samma oavsett om man säger fosterland. Det som man säger då kan bli otydligt om man säger fosterland. Det kan också bli tydligt om man säger land. Uppenbarligen är det inte så stor skillnad, menar utskottet.

Om vi nu ska prata om vad folk faktiskt har sagt så är det ju så att utskottets företrädare sa i förra blocket, att det är viktigt att det finns med i kyrkohandboken. Då är det också viktigt vad som inte finns med i kyrkohandboken, och plockas något bort t.ex. konung, regering och riksdag då är det klart att det signalerar något. Det är inte bara gjort. Man kan fråga sig varför vi alls har förslag i handboken på färdiga förböner om nu lösningen på alla frågor är att du kan göra en egen förbön lokalt. Vi kanske inte ska ha några förbönsförslag i handboken. Det är ju den logiska följden av utskottets argumentation. Apropå vad som finns med och inte finns med så noterar jag att det är möjligt att fira gudstjänst utan trosbekännelse utan istället med psalm. Det är möjligt att fira mässa eller gudstjänst med en bibeltext istället för tre. Det är inte möjligt att fira mässa utan förkunnelse. Jesus skrev bara en gång, hörde vi, men Jesus läste också, läste helig skrift. Nu har vi mer helig skrift tack vare Jesu kraft och den helige Ande. Den läser vi ju gärna i en evangelisk-luthersk kyrka. Jag tycker att det är märkligt att Herrens ord uppenbarade i bibeln, given oss, bunden till oss via prästlöften osv. är umbärlig. Trosbekännelsen, arvet från kyrkan före oss är umbärlig. Min stundtals tafliga förkunnelse som präst den är oumbärlig i kyrkohandboksförslaget. Anledningen till att vi alls har en handbok är ju för att det ska finnas något som tillfällig förvirring hos en stackars präst inte kan förstöra.

Jag yrkar bifall till motion 2017:129, 2017:130, 2017:113 och reservation 15.

JERKER ALSTERLUND:

Ordförande! Jag har inget annat yrkande än utskottets förslag. Jag vill bara förtydliga att "så lyder bibelns ord" blir beskyllt för att vara undvikandets teologi. Jag tycker att det är precis tvärtom. "Kristus är Guds ord", enligt Johannesevangeliet inledning. "Ordet blev kött" och bibeln vittnar om Guds ord. Jag tycker att det är väldigt precist uttryckt. Har man dialog med islam så är man mycket mera tydlig med att Koranen är Guds ord men i vår tradition är det Kristus som är Guds ord som har blivit kött och om honom vittnar bibeln. Därför tycker jag att det är en väldigt stringent formulering, "så lyder bibelns ord", så att man förstår att det inte bara är ett undvikande utan en precisering av vad man tror.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Jag tycker om din förklaring, din motivering här. Jag tycker att den är ganska fin. Vad är då bibelns ord? Är det Guds uppenbarade ord som för oss uppenbart Kristus? Då får vi också lov att säga "Guds ord" och inte "bibelns ord" därför att plötsligt när man säger "bibelns ord" så förmänskligas det. Du har dock en poäng i det här. I 1917 års översättning så gjorde man så att det outtalade namnet, tetragrammet, där skrev man "Herre" och det gjorde man i kapitäl. Det var väldigt tjusigt i tryck, tycker jag. I Nya testamentet så identifieras Jesus just med detta "Herre" och därför tycker jag att "så lyder Herrens ord" är ett relevant sätt att svara när skriftläsningen har skett. Jag menar fortfarande att "bibelns ord" ska strykas. Det ska stå antingen "så lyder Herrens ord" möjligtvis "så lyder Guds ord".

JERKER ALSTERLUND (REPLIK):

Jag tycker att alla alternativen är bra och ville bara förtydliga att det inte var ett undvikandets teologi med "så lyder bibelns ord".

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Jag tror dig på ditt ord samtidigt som jag noterar att när jag har mött det svaret "så lyder bibelns ord" så har jag mött det från människor som inte identifierar skriftens, bibelns ord som Guds ord.

BISKOP JOHAN DALMAN:

Ordförande! Jag vill inte helt oväntat lägga en liten extra pinne på den här brasan med bönen för konung, regering och riksdag. Men då gör jag det utifrån bilden av att vi så lätt förknippar det där sättet att tala om en äldre tid och ett annat sätt att tänka. Det må vara så att vi är fast i den bilden men om sanningen ska fram är det ju så att vad vi talar om är ju egentligen inte specifika personer utan ett demokratiskt system. Vi talar om en statschef, vi talar om en demokratiskt vald regering och vi pratar om demokratiskt valda företrädare för oss i riksdagen. Personer som är väldigt viktiga för det som är extra viktigt i vår tid, nämligen demokratin. Alltså en modern demokrati som upprätthålls av att du och jag lägger vår röst varje gång som det är allmänt val. Jag tycker att det är angeläget att säga att be för dessa tre konung, regering och riksdag är så att säga inte att blicka tillbaka utan snarare att tala om nuet och stå upp för demokratin i vårt samhälle. Jag vill verkligen lägga en pinne på Jerkers brasa.

JERKER SCHMIDT (REPLIK):

Jag tackar överhovpredikanten för detta understöd i elden. Man kan väl säga att han sätter ju faktiskt fingret på det som det handlar om, att tydliggöra grunden för det vi kallar konstitutionell demokrati som handlar om både det vi har varit, det vi är och det vi vill fortsätta att vara. Då handlar det också om att vi som kristna får ställa oss i en lång tradition ända sedan apostlarna att faktiskt be för de som har fått inte bara makt och myndighet utan också ansvar vilket många gånger kan vara mycket tungt. Det tycker jag att vi ska fortsätta att göra och att det ska få finnas med i vår kyrkohandbok i Svenska kyrkan.

BISKOP JOHAN DALMAN (REPLIK):

Jag kom på en sak här som ni kanske hört mig säga tidigare någon gång. Detta med att vi ibland ifrågasätter politikens mandat så hörde jag en gång det underbara programmet Ring P1 där någon ringde och klagade på politiker och tyckte att de bara var slöa lönehämtare. Då säger journalisten: Jag har ju arbetat i Östeuropa i hela mitt liv och där tyckte nog människorna att demokrati verkade ganska bra. En annan reflektion jag gör det är att man har ju inte bara rösträtt, man är ju valbar också.

Jag tycker att det är bra. Man är valbar. Alltså, vi behöver stå upp för demokratin och detta är ett litet enkelt sätt att inför Gud och församlingar lyfta upp demokratin.

BENGT INGHAMMAR:

Ordförande! Jag företräder alltså utskottet när det gäller momentet dagens bön. Det finns en motion där, som handlar om hälsningen/salutationen, men eftersom så vitt jag förstår motionären inte yrkar bifall på sin motion så tycker jag att det är ganska onödigt att jag ytterligare understryker eller förklarar vårt förträffliga resonemang i Gudstjänstutskottet, så jag yrkar bara bifall till Gudstjänstutskottets förslag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 172